

VALTIONEUVOSTON ASETUS KAUPALLISELLE KALASTUKSELLE JA KALANKASVATUKSELLE VAHINKOJA AIHEUTTAVIEN HALLIUROSTEN POISTAMISESTA AIHEUTUVIIN KUSTANNUKSIIN MÄÄRÄAIKANA MYÖNNETTÄVÄSTÄ AVUSTUKSESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 2 JA 4 §:N MUUTTAMISESTA

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Ehdotetaan, että valtioneuvosto antaisi asetuksen kaupalliselle kalastukselle ja kalankasvatukselle vahinkoja aiheuttavien halliurosten poistamisesta aiheutuviin kustannuksiin määräaikana myönnettävästä avustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 ja 4 §:n muuttamisesta. Asetus tulisi voimaan mahdollisimman pian.

PERUSTELUT

1. Tausta

Valtioneuvosto on antanut asetuksen (2020/184) kaupalliselle kalastukselle ja kalankasvatukselle vahinkoja aiheuttavien halliurosten poistamisesta aiheutuviin kustannuksiin määräaikana myönnettävästä avustuksesta. Asetuksen perusteella myönnettävillä palkkioilla pyritään korvaamaan niitä kustannuksia, joita aiheutuu kaupallisille kalastajille ja kalankasvattajille vahinkoja aiheuttavien halliurosten poistamisesta.

Valtioneuvoston asetusta 184/2020 on sovellettu huhtikuusta 2020 ja järjestelmän toimeenpanosta on saatu käytännön kokemusta. Vuonna 2021 avustuksella poistettujen uroshallien määrä on noussut vuoden 2020 aikana poistetuista 59 halliuroksesta 80 poistettuun halliurokseen. Myös vuonna 2021 koko saalis nousi merkittävästi yhteensä 413 halliin aiemmasta noin 200 hallin tasosta.

2. Ehdotus

Kokemusten perusteella on arvioitu, että asetukseen 4 §:ään perustuva 250 euron avustusmäärä halliurosten alkukäsittelystä (hylkeen rantaan tuonnista ja tutkimusnäytteen ostopaikoista) ei vastaa niitä todellisia tulonmenetyksiä ja kustannuksia, joita kaupallisille kalastajille ja kalankasvattajille aiheutuu halliurosten poistamisesta.

Vahinkoja aiheuttavan halliuroksen poistaminen esim. rysäpyydyksen lähettyviltä on vaativa tehtävä, joka usein edellyttää enemmän kuin yhden työpäivän käytön. Kaupalliselta kalastajalta tai kalankasvattajalta tämä on pois varsinaisesta työstä ja kalastajansaaliista. Nykyinen 250 euron avustusmäärä ei siten täysin vastaa aiheutuvia kustannuksia ja se ehdotetaan siksi hieman korotettavan. Samoin korotettaisiin avustuksen enimmäismäärää, joka maksettaisiin poistetun halliuroksen hautaamisesta ja sen loppukäsittelystä annettavasta todistuksesta.

Viimeaikaiset havainnot ovat myös osoittaneet, että hylkeet aiheuttavat erittäin vahingollista saalistusta vaelluskalavesistöihin kuuluvien jokien suualueilla ja joissa, joilla vaellussiat lisääntyvät. Tämä on mm. merkittävästi vähentänyt siian mädinhankinta, joka todennäköisesti vähentää poikasistutuksia ja siikasaaliita tulevina vuosina. Tämän vuoksi kyseisen asetuksen soveltamisalaa on tarpeen laajentaa myös vaelluskalavesistöihin kuuluviin jokiin ja niiden suualueille. Erityisesti näiltä alueilta poistetut halliurokset merkitsevät olennaista hyötyä vaelluskalakannoille ja kalastukselle.

Hallit aiheuttavat kokonaisuudessaan edelleen merkittävää vahinkoa niin kaupalliselle kalastukselle kuin kalankasvatukselle.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa todetaan, että ”*Otetaan käyttöön korvaus vahinkoja aiheuttavien hylkeiden poistosta aiheutuvista kuluista.*”. Tällä asetuksen muutosehdotuksella toteutetaan ko. hallitusohjelman kirjaus.

3. Yksityiskohtaiset perustelut

2 § Määritelmät

Ehdotetaan, että pykälän määritelmäkohtaa 2 muutettaisiin siten, että halliuroksen poistaminen kattaisi kalanpyydyksestä tai kalankasvatuslaitoksesta tai enintään 200 metrin etäisyydeltä niistä poistetun halliuroksen lisäksi myös kalastuslain (379/2015) 64 §:n mukaisista vaelluskalavesistöihin kuuluvista joista ja niiden suualueilta poistettua halliurosta. Nämä usein uhanalaisten vaelluskalojen lisääntymisen kannalta tärkeät alueet olisivat siten asetuksen soveltamisalueen piirissä, vaikka niissä ei harjoitettaisi kaupallista kalastusta tai kalankasvatusta.

4 § Avustuksen enimmäismäärä

Ehdotetaan, että pykälän 2 momentissa oleva avustusmäärä poistetun halliuroksen alkukäsittelystä korotettaisiin 250 eurosta 350 euroon. Alkukäsittelyä koskeva avustusmäärä vastaisi näin paremmin nykytilannetta, jossa halliuroksen poistaminen usein edellyttää enemmän kuin asetuksen antamisen yhteydessä arvioidun yhden työpäivän käytön.

Avustushakemusten käsittelyssä ja järjestelmästä saadun palautteen mukaan halliuroksen hautaaminen on pääasiallinen hävittämiskeino, vain kahdessa tapauksessa halli on viety jätteenkäsittelylaitokselle. Hautaamistyö tehdään pääsääntöisesti kaivurilla. Hautaamisen avustusmäärä on alimitoitettu erityisesti niissä tapauksissa, joissa hakija joutuu vuokraamaan kaivuria tai ostamaan kaivuutyön. Kyseistä avustusmäärää on siten perusteltua nostaa 150 eurosta 250 euroon.

Avustusta todistuksesta on pidetty alimitoitettuna ja todistuksen saaminen on monessa tapauksessa vaikeaa. Avustusta todistuksesta ehdotetaan siten korotettavan enintään 50 eurosta enintään 100 euroon ja ensimmäisen todistuksen jälkeen 75 euroon, tai jos todistus koskisi useaa halliurosta yhdellä tarkastuskäynnillä, enintään 250 euron avustus myönnettäisiin yhden kalenterivuorokauden aikana tehtyä todistuskäyntiä kohden.

Voimaantulo

Asetuksen muutos ehdotetaan tulevan voimaan mahdollisimman pian.

4. Esityksen vaikutukset

Voidaan arvioida, että korotetuilla avustusmäärillä voidaan korvata niitä kustannuksia, joita kaupallisille kalastajille tai kalankasvattajille aiheutuu halliurossen poistamisesta. Tämä johtanee myös poistettujen halliurossen määrien suurenemiseen asetuksen jäljellä olevalla vuoden 2023 lopussa päättyvänä voimassaoloaikana.

Ehdotettujen avustusmäärien korottaminen toteutettaisiin hallitusohjelman perusteella myönnetyn määrärahan puitteissa. Vuonna 2020 ja 2021 asetuksen 184/2020 perusteella toteutunut vahinkoja aiheuttavien halliurossen poistamismäärät ovat käytettävissä olevan määrärahan turvin mahdollista lisätä. Samoin asetuksen soveltamisalan laajentaminen vaelluskalavesistöihin kuuluviin jokiin ja jokisuihin on mahdollista toteuttaa käytettävissä olevalla määrärahalta. Myös hallin metsästyskiintiön käyttöaste mahdollistaa halliurossen poistamisen merkittävää lisäystä.

5. Muut ehdotukseen liittyvät esitykset

Näitä muutoksia koskeva asetusehdotus on samanaikaisesti lausunnoilla siian verkkokalastuksen pienimmän solmuvälin suurentamista koskevan lausuntopyyntönsä kanssa.

Luonnonvarakeskus on tuonut esille, että vahvistuvat halli- ja norppakannat aiheuttavat merkittävää luonnollista kuolleisuutta siioille. Tehtyjen tutkimusten mukaan tämä luonnollinen kuolleisuus on samaa tasoa kuin kaupallisen kalastuksen aiheuttama kalastuskuolevuus. Tämän lisäksi hylkeet aiheuttavat juuri siiankalastukselle suurimmat saalis- ja pyydysvahingot. Tämän vuoksi verkkokalastuksen säätelyn lisäksi myös toimia hylkeiden aiheuttamien vahinkojen vähentämiseksi ovat välttämättömiä.

Lisäksi luonnonvarakeskuksen tutkimustyö hyljekarkottimien kehittämiseksi ja hyljevapaiden alueiden luomiseksi on tarpeen kohdentaa siiankalastuksen suojaamiseksi hylkeiltä. Siika on arvokkaimpana lajina myös alttiina suurimmille hyljevahingoille.

Valtioneuvoston asetus
kaupalliselle kalastukselle ja kalankasvatukselle vahinkoja aiheuttavien
halliurosten poistamisesta aiheutuviin kustannuksiin määräaikana
myönnettävästä avustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 ja 4 §:n
muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti

muutetaan kaupalliselle kalastukselle ja kalankasvatukselle vahinkoja aiheuttavien halliurosten poistamisesta aiheutuviin kustannuksiin määräaikana myönnettävästä avustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (184/2020) 2 §:n 1 momentti 2 kohta ja 4 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 §
Määritelmät

Mitä tässä asetuksessa säädetään:

-----
2) poistetusta hallista, koskee halliurosta, joka on aiheuttanut vahinkoa kalastus- tai kalankasvatustoiminnalle ja joka on sen takia poistettu kalanpyydyksestä tai kalankasvatuslaitoksesta tai enintään 200 metrin etäisyydeltä niistä siten, että rysän osalta etäisyys lasketaan pyydyksen muusta osasta kuin johtoidasta sekä vaelluskalavesistöön kuuluvasta joesta tai sen suualueesta;

-----

4 §
Avustuksen enimmäismäärä

Avustus poistetun hallin alkukäsittelystä on 350 250 euroa ja kuljettamisesta 100 euroa. Avustus loppukäsittelystä on 250 150 euroa, jos poistettu halli haudataan maahan, ja muulle loppukäsittelystä vastaavalle taholle toimitettaessa sen perimän loppukäsittelymaksun suuruinen, kuitenkin enintään 300 euroa. Avustus todistuksesta on siitä perityn maksun suuruinen, kuitenkin enintään 100 50 euroa poistettua hallia kohden ja samalla tarkastuskäynnillä ensimmäisen poistetun hallin jälkeen enintään 75 euroa. Avustus yhden kalenterivuorokauden aikana annetuista useista todistuksista on enintään 250 euroa.

Tämä asetus tulee voimaan   kuun   päivänä 2022.